

พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

ก. สรุปสาระสำคัญ

๑. พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติขึ้นโดยให้มีผลบังคับใช้วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓^๑ และให้ยกเลิกกฎหมาย^๒ ดังต่อไปนี้

- ๑) พระราชบัญญัติองค์กรอัยการ พ.ศ. ๒๔๙๘
- ๒) พระราชบัญญัติองค์กรอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๐
- ๓) พระราชบัญญัติองค์กรอัยการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๒
- ๔) พระราชบัญญัติองค์กรอัยการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๗
- ๕) พระราชบัญญัติองค์กรอัยการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๗

๒. พระราชบัญญัตินี้แบ่งเป็น ๓ หมวด หมวดที่ ๑ ว่าด้วยองค์กรอัยการ หมวดที่ ๒ ว่าด้วยพนักงานอัยการ และหมวดที่ ๓ ว่าด้วยสำนักงานอัยการสูงสุด

๓. หมวดที่ ๑ ว่าด้วยองค์กรอัยการ กำหนดให้องค์กรอัยการประกอบด้วย ก.อ. อัยการสูงสุด และพนักงานอัยการในตำแหน่งอื่น กำหนดให้มีสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นหน่วยธุรการมีสถานะนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่น โดยมีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นผู้แทนนิติบุคคล^๓ ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอัยการต้องเป็นไปตามกฎหมายและหลักนิติธรรม^๔

๔. หมวดที่ ๒ ว่าด้วยพนักงานอัยการ ระบุตำแหน่งพนักงานอัยการและอัยการอาวุโสไว้^๕ โดยกำหนดให้การแต่งตั้งและการให้อัยการสูงสุดพ้นจากตำแหน่งต้องเป็นไปตามมติของ ก.อ. และได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา ส่วนการแต่งตั้งพนักงานอัยการอื่นและการให้พนักงานอัยการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ^๖ มีการกำหนดให้มีพนักงานอัยการดำเนินคดีประจำตามศาลต่าง ๆ^๗ ในสำนักงานอัยการภาคให้มีอธิบดีอัยการภาคเป็นหัวหน้า^๘ ในท้องที่ที่ตั้งศาลจังหวัด ศาลแขวง หรือศาลเยาวชนและครอบครัว ยกเว้นในเขตกรุงเทพมหานครให้มีสำนักงานอัยการจังหวัดประจำศาล โดยมีอัยการจังหวัดเป็นหัวหน้า^๙

มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ^{๑๐} ดังต่อไปนี้

- ๑) อำนาจและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ
- ๒) ในคดีอาญา มีอำนาจและหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายอื่นซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ

^๑ พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒

^๒ เพ็งอ้าง, มาตรา ๓

^๓ เพ็งอ้าง, มาตรา ๗

^๔ เพ็งอ้าง, มาตรา ๘

^๕ เพ็งอ้าง, มาตรา ๙

^๖ เพ็งอ้าง, มาตรา ๑๐

^๗ เพ็งอ้าง, มาตรา ๑๑

^๘ เพ็งอ้าง, มาตรา ๑๒

^๙ เพ็งอ้าง, มาตรา ๑๓

^{๑๐} เพ็งอ้าง, มาตรา ๑๔

- ๓) ในคดีแพ่ง หรือคดีปกครอง มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีแทนรัฐบาล หน่วยงานของรัฐที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาคในศาล หรือในกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการทั้งปวง กับมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายอื่นซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ
- ๔) ในคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือคดีอาญา ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำไปตามหน้าที่กิตติ หรือในคดีแพ่งหรือคดีอาญาที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการกิตติ เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการจะรับแก้ต่างให้ก็ได้
- ๕) ในคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือกรณีมีข้อพิพาทที่ต้องดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการที่หน่วยงานของรัฐซึ่งมิได้กล่าวใน (๓) หรือนิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐ แต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้นเป็นคู่กรณีและมีใช้กรณีที่เป็นข้อพิพาทกับรัฐบาลหรือระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการจะรับว่าต่างหรือแก้ต่างให้ก็ได้
- ๖) ในคดีที่ราษฎรฟ้องเองไม่ได้โดยกฎหมายห้าม เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการมีอำนาจเป็นโจทก์ได้
- ๗) ดำเนินการตามที่เห็นสมควรเกี่ยวกับการบังคับคดีอาญาเฉพาะในส่วนของการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับตามคำพิพากษา ในการนี้มีให้เรียกค่าฤชาธรรมเนียมจากพนักงานอัยการ
- ๘) ในกรณีที่มีการผิดสัญญาประกันจำเลย หรือประกันรับสิ่งของไปดูแลรักษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีในการบังคับให้เป็นไปตามสัญญานั้นในการนี้มีให้เรียกค่าฤชาธรรมเนียมจากพนักงานอัยการ
- ๙) อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่ ก.อ. ประกาศกำหนดหรือเห็นชอบเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรี
- ๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ
- ๑๑) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดตามที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุด

มีการกำหนดเขตอำนาจดำเนินคดีของอัยการสูงสุด รองอัยการสูงสุด อธิบดีอัยการภาค และพนักงานอัยการไว้^{๑๑} โดยพนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าการฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศให้อัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งไม่ฟ้อง ไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ถอนฟ้อง ถอนคำร้อง ถอนอุทธรณ์ และถอนฎีกาได้^{๑๒} อนึ่ง คุณสมบัติของพนักงานอัยการในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๑ ซึ่งได้แสดงเหตุผลอันสมควรประกอบแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครอง^{๑๓}

๕. หมวดที่ ๓ สำนักงานอัยการสูงสุด กำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการและงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานอัยการแล้ว ให้มีอำนาจและหน้าที่^{๑๔} ดังต่อไปนี้ด้วย

^{๑๑} เพิ่งอ้าง, มาตรา ๑๕

^{๑๒} เพิ่งอ้าง, มาตรา ๒๑

^{๑๓} เพิ่งอ้าง, มาตรา ๒๒

^{๑๔} เพิ่งอ้าง, มาตรา ๒๓

- ๑) ให้ความช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินการทางกฎหมายรวมตลอดทั้งในการคุ้มครองป้องกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน
 - ๒) ให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ
 - ๓) ให้คำปรึกษา และตรวจร่างสัญญาหรือเอกสารทางกฎหมายให้แก่นิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐแต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้ ตามที่เห็นสมควร
 - ๔) ดำเนินการเกี่ยวกับการบังคับคดีแพ่ง หรือคดีปกครองแทนรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งพนักงานอัยการได้รับดำเนินคดีให้
 - ๕) ดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีร้องขอ เว้นแต่การดำเนินการนั้นจะขัดต่องานในหน้าที่ หรืออาจทำให้ขัดต่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ
 - ๖) ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรมเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ
 - ๗) ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในการอำนวยความสะดวก การรักษามลประโยชน์ของรัฐ และ ประชาชน
 - ๘) ติดต่อและประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในอำนาจ และ หน้าที่ของพนักงานอัยการหรือสำนักงานอัยการสูงสุด
 - ๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ หรือ สำนักงานอัยการสูงสุด
- และกำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดสามารถเสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนสำนักงานอัยการสูงสุดไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และในกรณีที่สำนักงานอัยการสูงสุดเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ไม่เพียงพอให้สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรได้โดยตรง^{๑๕}
- นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้อัยการสูงสุดมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้
- ๑) กำหนดนโยบายและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานอัยการสูงสุด ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเป็นไปตามเป้าหมาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของสำนักงานอัยการสูงสุด
 - ๒) ควบคุมดูแล และรับผิดชอบในการบริหารราชการ ปฏิบัติราชการ และบริหารงานบุคคลของสำนักงานอัยการสูงสุด ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผนและประเพณีปฏิบัติของทางราชการ
 - ๓) บริหารจัดการงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน และการพัสดุของสำนักงานอัยการสูงสุด
- อนึ่ง ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามวรรคหนึ่ง อัยการสูงสุดอาจมอบอำนาจให้รองอัยการสูงสุดหรือข้าราชการฝ่ายอัยการผู้หนึ่งผู้ใดปฏิบัติหน้าที่แทนได้ให้อัยการสูงสุดโดยความเห็นชอบของ ก.อ. มีอำนาจออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน และการพัสดุของสำนักงานอัยการสูงสุดได้^{๑๖}

^{๑๕} เฟิงอ้าง, มาตรา ๒๔

^{๑๖} เฟิงอ้าง, มาตรา ๒๗

ข. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติขึ้นโดยมีความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐^{๑๗} ได้กำหนดให้องค์กรอัยการเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญและพนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม ตามมาตรา ๒๕๕ วรรค ๕ ได้บัญญัติให้องค์กรอัยการมีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น มีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มีองค์กรอัยการ และให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นหน่วยธุรการขององค์กรอัยการตามรัฐธรรมนูญ โดยมีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชาเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้ว ประกอบกับพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ใช้บังคับมานานแล้วสมควรปรับปรุงเสียใหม่

ค. ขอบเขตการมีผลบังคับใช้ของกฎหมาย

ใช้บังคับทั่วราชอาณาจักร โดยใช้บังคับกับการบริหารราชการ การบริหารงานบุคคลและการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด และพนักงานอัยการ

^{๑๗} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้องค์กรอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เที่ยงธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง โดยบัญญัติ “องค์กรอัยการ” ไว้ในหมวด ๑๓ มาตรา ๒๔๘

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓

ก. สรุปสาระสำคัญ

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติขึ้นโดยให้มีผลบังคับใช้วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓^{๑๘} และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้ยกเลิกกฎหมาย^{๑๙} ดังต่อไปนี้

- ๑) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑
- ๒) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๑
- ๓) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๔
- ๔) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๑
- ๕) ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๙ เรื่อง การแก้ไขกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔
- ๖) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕
- ๗) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๘
- ๘) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๕
- ๙) ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๕ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙
- ๑๐) พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส พ.ศ. ๒๕๔๓
- ๑๑) พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๑๒) พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๔
- ๑๓) พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการอัยการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

๒. พระราชบัญญัตินี้แบ่งเป็น ๕ ลักษณะ ลักษณะที่ ๑ บททั่วไป ลักษณะที่ ๒ ว่าด้วยคณะกรรมการอัยการ ลักษณะที่ ๓ ว่าด้วยข้าราชการอัยการ ลักษณะที่ ๔ ว่าด้วยวินัย การดำเนินการทางวินัย และการลงโทษ และลักษณะที่ ๕ ว่าด้วยข้าราชการตุลาการ

๓. ลักษณะที่ ๑ บททั่วไป แบ่งประเภทข้าราชการฝ่ายอัยการ ออกเป็นสองประเภท ได้แก่ ข้าราชการอัยการ และข้าราชการตุลาการ^{๒๐} ให้นำระบบบัญชีเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการตุลาการมาใช้กับข้าราชการอัยการโดยอนุโลม^{๒๑} ส่วนอัตราเงินเดือน อัตราเงินประจำตำแหน่ง และเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีพิเศษของข้าราชการตุลาการ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญมาใช้บังคับโดยอนุโลม^{๒๒} นอกจากนี้ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นไปตามที่ ก.อ. กำหนด ให้ ก.อ.ทำเป็นระเบียบ ข้อกำหนด หรือประกาศ ตามที่เห็นสมควร โดยระเบียบ

^{๑๘} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒

^{๑๙} เพ็งอ้าง, มาตรา ๓

^{๒๐} เพ็งอ้าง, มาตรา ๖

^{๒๑} เพ็งอ้าง, มาตรา ๗

^{๒๒} เพ็งอ้าง, มาตรา ๘

ข้อกำหนด และประกาศ ของ ก.อ. ตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้^{๒๓}

๔. **ลักษณะที่ ๒ ว่าด้วยคณะกรรมการอัยการ** กำหนดให้มีคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) มีองค์ประกอบ ๑๕ คน โดยมีประธาน ก.อ. มาจากการเลือกตั้งของข้าราชการอัยการ โดยอัยการสูงสุดเป็น รองประธาน ก.อ. รองอัยการสูงสุดตามลำดับอาวุโสจำนวน ๕ คนเป็นกรรมการอัยการ และมีกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕ คน ซึ่งข้าราชการอัยการ นอกจากนี้มีกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๒ คน ซึ่งข้าราชการอัยการเป็นผู้เลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการงบประมาณ ด้านการพัฒนาองค์กร หรือด้านการ บริหารจัดการ โดยมีอธิบดีอัยการ สำนักงานคณะกรรมการอัยการ เป็นเลขานุการ ก.อ.^{๒๔} มีการกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามและวิธีการเลือกตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง กระบวนการถอดถอน รวมทั้ง องค์ประชุม และวิธีการประชุมของประธาน ก.อ. และกรรมการอัยการผู้ทรงคุณวุฒิไว้^{๒๕} นอกจากนี้ยังมีการ กำหนดอำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการอัยการ^{๒๖} ดังนี้

- ๑) ให้ความเห็นชอบกรอบอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการฝ่ายอัยการ
- ๒) เป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมการเกษียณอายุของข้าราชการฝ่ายอัยการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
- ๓) ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดระบบ การแก้ไข และการรักษาทะเบียนประวัติและควบคุมการเกษียณอายุของข้าราชการฝ่ายอัยการ
- ๔) ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ การสงเคราะห์อื่น เงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ เงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว และเงินค่าตอบแทนพิเศษอื่นแก่ข้าราชการฝ่ายอัยการ
- ๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการจัดลำดับอาวุโสของข้าราชการอัยการ
- ๖) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรักษาราชการแทน การปฏิบัติราชการแทนและการรักษาการใน ตำแหน่งของข้าราชการฝ่ายอัยการ
- ๗) ออกระเบียบเกี่ยวกับการร้องทุกข์ของข้าราชการฝ่ายอัยการ
- ๘) พิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยข้าราชการฝ่ายอัยการ และการสั่งให้ข้าราชการฝ่ายอัยการออกจากราชการตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้
- ๙) ออกระเบียบเกี่ยวกับการสรรหา การบรรจุ การแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การรับเงินเดือน การเลื่อนเงินเดือน การรักษาจริยธรรม การออกจากราชการ การคุ้มครองระบบคุณธรรม และการจัดระเบียบข้าราชการธุรการ
- ๑๐) แต่งตั้งอนุกรรมการ บุคคล หรือคณะบุคคลเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ ก.อ. มอบหมาย

^{๒๓} เพิ่งอ้าง, มาตรา ๑๗

^{๒๔} เพิ่งอ้าง, มาตรา ๑๘

^{๒๕} เพิ่งอ้าง, มาตรา ๑๙ - มาตรา ๒๙

^{๒๖} เพิ่งอ้าง, มาตรา ๓๐

๑๑) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อกำหนดการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการฝ่ายอัยการ

๕. ลักษณะที่ ๓ ว่าด้วยข้าราชการอัยการ แบ่งเป็น ๓ หมวด ดังนี้

๕.๑ หมวดที่ ๑ ว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง และการเลื่อนขั้นเงินเดือน โดยกำหนดตำแหน่งข้าราชการอัยการ จำนวน ๘ ชั้น และตำแหน่งอัยการอาวุโส เกณฑ์การรับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการอัยการและอัยการอาวุโส^{๒๗} การบรรจุบุคคลเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย หลักเกณฑ์การอบรมและการแต่งตั้งอัยการผู้ช่วยให้ดำรงตำแหน่งอัยการประจำกองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วย การถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ก่อนเข้ารับหน้าที่ของอัยการประจำ กองหรืออัยการจังหวัดผู้ช่วย^{๒๘} หลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้งอัยการสูงสุด และรองอัยการสูงสุด^{๒๙} รวมทั้งหลักเกณฑ์การโอนข้าราชการอัยการไปดำรงตำแหน่งข้าราชการตุลาการ ข้าราชการพลเรือน หรือข้าราชการฝ่ายอื่น และการกลับเข้ารับตำแหน่งของข้าราชการอัยการ^{๓๐}

๕.๒ หมวดที่ ๒ ว่าด้วยการสอบคัดเลือก การทดสอบความรู้ และการคัดเลือกพิเศษเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วย กำหนดให้ผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย และต้องมีคุณสมบัติและได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายตามที่กฎหมายกำหนด^{๓๑} โดย ก.อ. มีอำนาจออกระเบียบกำหนดหลักสูตรและวิธีการสอบคัดเลือกการทดสอบความรู้และการคัดเลือกพิเศษ^{๓๒} และหลักเกณฑ์ในการบรรจุเป็นข้าราชการอัยการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัยการผู้ช่วยไว้^{๓๓}

๕.๓ หมวดที่ ๓ ว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่ง ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพ้นจากตำแหน่งของข้าราชการอัยการทุกตำแหน่ง^{๓๔} และหลักเกณฑ์การลาออกจากราชการของข้าราชการอัยการไว้^{๓๕}

๖. ลักษณะที่ ๔ ว่าด้วยวินัย การดำเนินการทางวินัย และการลงโทษ แบ่งเป็น ๓ หมวดดังนี้

๖.๑ หมวด ๑ ว่าด้วยวินัย กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัด หากฝ่าฝืนจักต้องได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๔ แห่งลักษณะนี้^{๓๖} และหาก

^{๒๗} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๓๒ - มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๙ - มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๓

^{๒๘} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๓๕ - มาตรา ๓๗

^{๒๙} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๓๘ และ มาตรา ๔๑ - มาตรา ๔๒

^{๓๐} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๔๔ - มาตรา ๔๘

^{๓๑} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๔๙ - มาตรา ๕๒

^{๓๒} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๕๓

^{๓๓} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๕๔

^{๓๔} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๕๕ - มาตรา ๕๗

^{๓๕} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๕๘ - มาตรา ๕๙

^{๓๖} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๖๐ - มาตรา ๗๒

ผู้บังคับบัญชาว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย แล้วไม่จัดการสอบสวนพิจารณาและดำเนินการลงโทษตามอำนาจและหน้าที่หรือจัดการลงโทษโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชานั้นกระทำผิดวินัย”^{๓๗}

๖.๒ หมวดที่ ๒ ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย เป็นหมวดว่าด้วยการดำเนินการสอบสวนในกรณีที่ข้าราชการอัยการถูกกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่ากระทำผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการสอบสวนขั้นต้น ในหากปรากฏว่ามีมูลเป็นกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ ก.อ. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอย่างน้อยสามคนเพื่อทำการสอบสวน^{๓๘} หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนความผิดวินัยข้าราชการอัยการ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการการสอบสวน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.อ. กำหนด^{๓๙} นอกจากนี้การดำเนินการทางวินัยและสั่งลงโทษทางวินัยสำหรับอัยการสูงสุดและรองอัยการสูงสุด ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของ ก.อ. ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.อ. กำหนด^{๔๐}

๖.๓ หมวดที่ ๓ ว่าด้วยการรักษาวินัยและจรรยา กำหนดให้ข้าราชการอัยการต้องถือและปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณ ทั้งนี้ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย และให้ผู้บังคับบัญชารายงานให้ ก.อ. ทราบและให้ ก.อ. นำมาประกอบการพิจารณาในการแต่งตั้ง^{๔๑}

๖.๔ หมวดที่ ๔ ว่าด้วยการลงโทษ โดยกำหนดโทษผิดวินัยไว้ ๕ สถาน ได้แก่ ไล่ออก ปลดออก ให้ออก งดการเลื่อนตำแหน่ง หรืองดเลื่อนขั้นหรือขึ้นเงินเดือน และภาคทัณฑ์ ทั้งนี้ การสั่งลงโทษไล่ออก ปลดออก ให้ออก หรือให้ออกนั้นจะกระทำได้เมื่อได้ดำเนินการสอบสวนพิจารณาตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒ แห่งลักษณะ นี้แล้ว^{๔๒} เหตุที่ถือเป็นการกระทำผิดวินัยร้ายแรง อันจะทำให้ข้าราชการอัยการถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออก และ ก.อ. มีมติให้ลงโทษ โดยให้ประธาน ก.อ. สั่งตามมตินั้น^{๔๓} สำหรับการลงโทษกรณีกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง อันเป็นเหตุให้ลงโทษ งดการเลื่อนตำแหน่ง หรืองดเลื่อนขั้นหรือขึ้นเงินเดือน และภาคทัณฑ์ เป็นอำนาจพิจารณาของ ก.อ. โดยให้ประธาน ก.อ. สั่งตามมตินั้น หรือในกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ ก.อ. จะพิจารณางดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้^{๔๔} นอกจากนี้หากข้าราชการอัยการถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ หรือถูกสั่งให้พักราชการ หากไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของประธาน ก.อ. หรืออัยการสูงสุด ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำสั่งของประธาน ก.อ. หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี^{๔๕}

^{๓๗} เฟิงอ้าง, มาตรา ๗๓

^{๓๘} เฟิงอ้าง, มาตรา ๗๔ - มาตรา ๗๕

^{๓๙} เฟิงอ้าง, มาตรา ๗๖ - มาตรา ๘๐

^{๔๐} เฟิงอ้าง, มาตรา ๘๒

^{๔๑} เฟิงอ้าง, มาตรา ๘๓

^{๔๒} เฟิงอ้าง, มาตรา ๘๔

^{๔๓} เฟิงอ้าง, มาตรา ๘๕ - มาตรา ๘๗

^{๔๔} เฟิงอ้าง, มาตรา ๘๘ - มาตรา ๘๙

^{๔๕} เฟิงอ้าง, มาตรา ๙๐

๗. ลักษณะที่ ๕ ข้าราชการธุรการ แบ่งเป็น ๕ หมวด ดังนี้

๗.๑ หมวดที่ ๑ บททั่วไป กำหนดคุณสมบัติทั่วไปและการไม่มีลักษณะต้องห้าม การพิจารณา สรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่ง รวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุดไว้^{๔๖}

๗.๒ หมวดที่ ๒ การสรรหา การบรรจุ และการแต่งตั้ง กำหนดวิธีการสรรหาบุคคลมาบรรจุเป็นข้าราชการธุรการโดยการสอบแข่งขัน สอบคัดเลือก หรือคัดเลือก หรือในกรณีมีความจำเป็นอย่างยิ่งอาจบรรจุบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความชำนาญสูงเข้ารับราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการระดับชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ หรือทรงคุณวุฒิ หรือตำแหน่งประเภททั่วไประดับทักษะพิเศษก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ก.อ. กำหนด^{๔๗} รวมทั้งหลักเกณฑ์การโอนข้าราชการธุรการไปเป็นข้าราชการตามกฎหมายอื่น และการรับข้าราชการอื่นมาเป็นข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุด รวมทั้ง หลักเกณฑ์การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ^{๔๘}

๗.๓ หมวดที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพในการดำเนินงาน กำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการเข้าสู่ตำแหน่ง การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง สำหรับตำแหน่งเจ้าพนักงานคดี เพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาคุณภาพในการดำเนินงานคดีของสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานอัยการในด้านการดำเนินคดีตามระเบียบที่ ก.อ. กำหนด^{๔๙}

หมวดที่ ๔ ว่าด้วยวินัย การรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัยการอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ กำหนดว่า นอกจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ว่าด้วยวินัย การดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ของข้าราชการธุรการ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับโดยอนุโลม^{๕๐}

หมวดที่ ๕ ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมและจรรยา ข้าราชการธุรการต้องถือและปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย และการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจรรยาบรรณ ให้นำมาประกอบการพิจารณาในการแต่งตั้งและเลื่อนเงินเดือนด้วย^{๕๑}

^{๔๖} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๙๑ - มาตรา ๙๒

^{๔๗} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๙๓ - มาตรา ๙๖

^{๔๘} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๙๗ - มาตรา ๑๐๐

^{๔๙} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๑๐๑

^{๕๐} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๑๐๒

^{๕๑} เพ็ญอ้าง, มาตรา ๑๐๓

ข. ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ บัญญัติขึ้นโดยมีความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐^{๕๒} ได้บัญญัติให้องค์กรอัยการเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ และมีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น รวมทั้งบัญญัติให้มีการตรากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ให้พนักงานอัยการดำรงตำแหน่งได้จนถึงอายุครบเจ็ดสิบปี ในการนี้สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติดังกล่าว ประกอบกับสมควรนำหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโสตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่งอัยการอาวุโส รวมทั้งอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการ อัยการมากำหนดรวมไว้ในพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายเกี่ยวกับข้าราชการ ประเภทต่างๆ และเพื่อให้การบริหารงานบุคคลของข้าราชการฝ่ายอัยการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ค. ขอบเขตการมีผลบังคับใช้ของกฎหมาย

ใช้บังคับทั่วราชอาณาจักร โดยใช้บังคับกับการบริหารงานบุคคล การบริหารราชการ และการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอัยการ คณะกรรมการอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด พนักงานอัยการ ข้าราชการ ธุรการและบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุด

^{๕๒} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้องค์กรอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็วเที่ยงธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง โดยบัญญัติ “องค์กรอัยการ” ไว้ในหมวด ๑๓ มาตรา ๒๔๘